

Julkaistu Friitissä 6/2004

Teksti: Anna Heikkilä

”Etnomusikologian lukeminen auttoi ymmärtämään, miksi olen aina kapinoinut nuotteja vastaan”

Läänintaiteilija ja kulttuuriosuuskunta Uulun johtaja Henna Leisiölle musiikki ei ole nuotteihin tai sääntöihin sidottu, vaan jokaiselle avoin ilmaisumuoto. Hän tahtookin työssään tuoda musiikin lähelle kaikkia väestöryhmiä. Kaikkein kirkkaimpana haaveena siintää maailmanmusiikkikoulun perustaminen.

Ammattiin oppimassa

Henna Leisiö, 28, aloitti työnsä Pirkanmaan kansan- ja maailmanmusiikin läänintaiteilijana viime marraskuussa. Astuessaan ammattiinsa hän ei tarkkaan tiennyt, mitä ammatin toimenkuvaan kuului. Taidetoimikunnaltakaan ohjeistusta ei juuri herunut. – Tiesin jotain siitä, mitä edellinen läänintaiteilija Markku Lepistö oli tehnyt, mutta muuten minulla ei ollut pienintäkään hajua siitä, mitä läänintaiteilija tekee. Se olikin alussa ehkä vaikeinta, että kaikki asiat piti tehdä alusta asti ja miettiä, teenkö nyt oikein vai väärin. Monet asiat selvisivät vasta puolen vuoden kuluttua, Leisiö kertoo.

Läänintaiteilijan työn perusajatuksena on omasta taiteenalasta tiedottaminen. Ammattinimikkeenä läänintaiteilija on harhaanjohtava, sillä työssä ei olla tekemisissä läänin, vaan maakunnan kanssa. Työ ei myöskään ole taiteilua. Jossain vaiheessa läänintaiteilijoilta oli oman taiteen teko työaikana jopa kielletty. – Musiikin läänintaiteilijoita taiteentekokielto ei haittaa, koska käytännössä oma taide nivoutuu työhön joka tapauksessa. Kirjailijat ja kuvataiteilijat kuitenkin valittavat putoavansa täysin oman alan kyydistä kolmen vuoden läänintaiteilijajakson aikana. Olemmekin tehneet toivomuksen säädöksestä, jonka mukaan läänintaiteilija saisi käyttää 20 prosenttia työajastaan oman taiteen tekemiseen. Mutta periaatteessa työ on organisoimista, ideoimista, opettamista ja yhteyksien luomista, Leisiö sanoo.

Uulu avaamassa solmuja

Työssään Leisiö tekee kuntakierroksia ympäri maakuntaa, käy kouluissa ja päiväkodeissa esittelemässä soittimia ja pitämässä työpajoja sekä kouluttaa opettajia. Hän pitää myös yllä internetissä Pirkanmaan yhtyekatalogia, jossa ovat kaikki alueen kansan- ja maailmanmusiikkiyhtyeet, ja pitää niihin yhteyttä. Lisäksi Leisiö järjestää konsertteja ja tapahtumia sen mukaan, mitä byrokratian puitteissa on mahdollista. – Koska taidetoimikunta ei saa ottaa tililleen ylimääräisiä rahoja, olisi konserttien järjestäminen mahdotonta ilman yritysten ja yhteisöjen apua, Leisiö sanoo.

Leisiön suurimpana apuna tapahtumien järjestelyissä varsinkin rahoituksen hoidon osalta toimii kulttuuriosuuskunta Uulu. Parikymmenjäsenisen osuuskunnan jäsenyyden edellytyksenä on etnomusikologinen osaaminen ja tavoitteena on tuottaa alan töitä valmistuneille

etnomusikologeille. Uulun avulla Leisiö toteutti muun muassa muinaismusiikkitapahtuman Muinaisuuden Ääni, joka pidettiin alkusyksystä Valkeakoskella.

Kohti maailmanmusiikkikoulua

Leisiön tavoitteena on työssään suunnata projekteja niin lapsille, aikuisille, maahanmuuttajille, vammaisille kuin vanhuksillekin. Lapsille suunnatun työpajatoiminnan puitteissa hän vie musiikkikouluihin etnomusikologiaa. Tämä tarkoittaa improvisoinnin ja luovuuden yhdistämistä musiikkiopiston perinteiseen opetukseen. Aikuisille hän pitää luentosarjoja kansalaisopistoissa sekä viime aikoina julkisuutta saaneita aikuismuskareita Vammalassa ja Orivedellä. Näiden terapiamusiiikituntien toimintaperiaate on sama kuin lasten muskareissakin, eli niissä soitetaan, lauletaan ja leikitään.

Maahanmuuttajille on ensi vuonna luvassa iltapäiväkerhosarja, joka tähtää syksyllä pidettävään maahanmuuttajien musiikin viikonlopputapahtumaan. Leisiöllä on suunnitteilla myös projekti, jossa pienet lapset ja vireät vanukset kohtaavat toisensa. Tarkoitus on, että vanukset opettaisivat lapsille oman lapsuutensa leikki- ja lauluperinnettä.

Suurin Leisiön suunnitteilla olevista projekteista on maailmanmusiikkikoulun perustaminen. Uulun tavoitteena on alusta asti ollut kyseisen koulun toiminnan aloittaminen. – Uulu lähti alun perin siitä ajatuksesta, että olisi hienoa perustaa koulu, missä voisimme opettaa omaa alaamme ja kierrättää bändejä. Maailmanmusiikkikoulussa ei ole pääsykokeita, ei kurssitutkintoja, ei jakoa siihen, että tämä osaa ja tuo ei. Se on kaikille avoin, vauvoista vaareihin. *Mukaan pyritään saamaan pitkään toimineita tanssikouluja, musiikkileikkikoulu sekä aikuisempien musiikkioppilaitos. Näiden oppilaat voisivat suoraan valita kursseja maailman musiikin koulun puolelta, eli koululla olisi tavallaan jo valmiina opiskelijoita, Leisiö kertoo.*

Läänintaiteilua vuorokauden ympäri

Läänintaiteilijan ammatissa ei ole määriteltyä työaikaa. Leisiö sanookin, että työhön kuuluvat aikaiset aamut ja myöhäiset illat. Viikonlopputöitä on paljon, ja työpuhelin on koko ajan päällä. – Työ on tosi vapaata. Itse olet itsesi suohon järjestänyt, jos on liikaa töitä niin kuin minulla tällä hetkellä. Toisaalta on kuitenkin hienoa tietää, että ihmiset ovat kiinnostuneita ja haluavat kuulla tästä jutusta.

Leisiön mielestä hienoa työssä on myös sen monipuolisuus. Välillä läänintaiteilija joutuukin kaivamaan esille itsestään sisäisen performanssitaiteilijansa. – Työpajoja pitäessä teiniryhmänkin saa soittamaan kiviä ja simpukoita, kunhan saa loitsuttua ryhmän sellaiseen lumoukseen että ”hei, nyt luotetaan tuohon tyyppiin, se tietää mitä se tekee.” Se on kaikki kiinni omasta näyttelytaidosta.

Kapinaa luovuuden puolesta

Henna Leisiö on pienestä lähtien kasvanut musiikin keskellä. Jo ennen syntymäänsä hän kulki äidin vatsassa mukana tämän laulaessa oopperassa ja gospel-keikoilla. Lapsuudessa kotona laulettiin koko ajan, vaikka radio olikin harvoin päällä.

Musiikkiluokalle Leisiö ei päässyt, sillä Keravan korkeimmat testipisteet eivät kelvanneet uudessa kotikaupungissa Tampereella. – Se saattoi olla hyväkin juttu, sillä inhosin teoriaa jo seitsemänvuotiaana natiAISena. Minua kammotti ajatus, että joutuisin katsomaan jotain typerää viivastoa. Nuottien katsominen oli tympeää, olisi pitänyt koko ajan saada säveltää itse. Viulunsoitonkin lopetin konservatoriossa, koska opettaja käski soittamaan tietyllä tavalla. Koulussa en käynyt yhtään vapaavalintaista musiikin kurssia, Leisiö naurahtaa.

Lukioiässä Leisiö päätti lähteä lukemaan maantietoa. Kun yliopiston ovet jäivät toisenkin hakukerran jälkeen avautumatta, hän ajautui silloisen kämpäkaverinsa houkuttelemana etnomusikologian pääsykokeisiin. Leisiö pääsikin sisään Tampereen yliopiston musiikintutkimuksen laitokselle, jossa professorina toimii hänen isänsä Timo Leisiö. – Olin aina vannonut, etten koskaan mene isän laitokselle opiskelemaan. Kesti pari vuotta ennen kuin tajusin, että ehkä tämä on sittenkin se oikea juttu. Etnomusikologian lukeminen auttoi ymmärtämään sen, miksi olen aina kapinoinut nuotteja ja käskyjä vastaan. Uusiin kulttuureihin tutustuessani huomasin, että niissä musiikki oli lähempänä sellaista, miksi sen jo valmiiksi koin.

Hiljaisuuden etsiskelyä

Töidensä ohella Henna Leisiö laulaa Campanella-kuorossa. Omalla äänellä tuotettu musiikki on lähellä hänen sydäntään ja jossain vaiheessa hän jopa suunnitteli ammattikuorolaulajan uraa. Hän myös soittaa monenlaisia soittimia arkaaisista soittimista pianoon ja viuluun. Tällä hetkellä *työn alla* on jouhikko ja sen soittotekniikan hiominen

Musiikin vastapainona on hiljaisuus. Vapaa-ajalla Leisiö ei mielellään kuuntele musiikkia, vaan nauttii äänettömyydestä.—En käy konserteissa, jos ei ole pakko. Toisaalta niistä spesiaaleista konserteistakin haen taas vinkkejä ja lisätietoa työhön. Jotenkin ajatukset pyörivät koko ajan tämän asian ympärillä. Minulla ei ole ikinä ollut sellaista vaihetta, että haluaisin kuunnella jotain bändiä. Mieluummin lähdän metsään, missä on hiljaista.

Anna Heikkilä